

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. II. Quid sit, & per quid constituatur proxima occasio peccandi? Vbi etiam, quid sit, & quotuplex peccandi periculum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

de causa sufficienti ad persistendum licite in ea occasione proximâ. Tertia, de causa iustâ ad quærendam directè occasionem proximam peccandi.

4. Præmittendum est secundo, in his tribus quæstionibus includi plures alias, quas singillatim oportet discutere, pro maiori huius materiæ claritate, utpote quæ ab istarum enodatione omnino dependeat. V.g. quæ, & qualis dicenda sit proxima occasio peccandi: an, & quale periculum peccandi includatur in occasione proximâ: in quantum, & quomodo teneamur vitare periculum peccandi ad fugiendam proximam occasionem peccati. Sunt etiam his similes plures aliæ quæstiones, de quibus satis constabit de cursu totius disertationis.

5. Præmittendum tertio, etiam esse plures quæstiones, quæ diversimode à Theologis agitantur, & hic discutiendæ sunt propter materiæ, vel connexionem, vel identitatem: sunt enim vel doctrina ipsa damnatarum propositionum, vel obiecta connexa cum eadem doctrinâ: ideoque necessaria earum notitia pro pleniori præsentis materiæ cognitione, desumenda quidem tum ex principijs, quibus nitetur doctrina damnata, tum ex illationibus, quæ ab ipsa deducuntur.

CAPVT II.

Quid sit, & per quid cõstituatur proxima occasio peccandi? Vbi etiam, quid sit, & quotuplex peccandi periculum?

SVMMARIVM.

Difficultas exponendi occasionis proximæ quiddamatem. n. 6.

Duplex est occasio peccandi, proxima, & remota, & singularum descriptio. n. 7.

Occasio proxima cõstituatur per duplex prædicatum. n. 8.

Discrimen inter periculum proximum, & proximam occasionem peccandi. num. 9.

Quid sit peccandi periculum. num. 10. & seq.

Periculum est multiplex. n. 13. & seq. Licet periculum dicatur necessarium, adhuc manet liberum absolute, quia necessarium dicitur respectu extrinsecæ circumstantiæ. n. 22.

6. **A**liqui recentiores magnam inveniunt difficultatem in explicando, quid sit occasio proxima peccandi. P. Dicastillo tom. 2. de Sacram tract. 8. disp. 6. dub. 19. nu. 3 27. ait: *Celebris est distinctio proximæ, & remotæ occasionis, quamvis non facile sit plene explicare quanam sit occasio proxima.* Et postquam proposuit definitionem P. Suarj mox subiiciendam subiungit: *Post Suarj alij (eodem modo explicant) qui tamen multa dicunt, nec facile est explicare exacte, in quo consistat ratio proximæ occasionis.* Ego tamen existimo non difficile explicari, si exponatur per formale periculum peccandi. Et difficultas dumtaxat consistit in iudicando, an hic & nunc attentis omnibus circumstantijs, detur formale periculum peccandi: quamvis in concubinato, & similibus facilius dignoscatur. Quare optime dixit P. Suarez proxime citandus: *vix potest certa regula tradi, quia tota hæc res maxime pondet ex prudentia Confessoris.* 6. Igitur occasio peccandi est duplex, alia proxima, & alia remota. Proximam sic describit P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 32. sect. 2. num. 4. *Quæ ex suo genere talis sit, quæ frequenter inducat homines similis condi-*

ditionis ad tale peccatum, vel certe ut experimento constet in homine habere talem effectum. Quam etiam definitionem, sive descriptionem admittit Lugo Card. disp. 14 de Pœnit. sect. 10. num. 149. P. Thomas Sanchez. lib. 1. in Decal. cap. 8. num. 1., P. Castro Palao tom. 1. tract. 2. disp. 2. punct. 9 §. 3. num. 2. P. Dicastillo proxime citatus, & non multum ab ea discrepat Navar. in sum. cap. 3. num. 14. Et hoc modo explicant communiter recentiores. Occasio vero remota est, quæ quamvis aliquo modo inducat ad peccatum, non tamen habet frequentem coniunctionem cum peccato.

8. Sed ut melius cognoscatur, quid sit occasio proxima peccandi opus est, ut explicemus, per quæ prædicata constituatur. Dicendum ergo est, occasionem proximam peccandi constitui per duo prædicata, nempe circumstantiam extrinsecam, & periculum formale proximum peccandi. Et ratio est: quia sola circumstantia extrinseca non potest esse occasio proxima peccandi; nam quod homo habitat in eadem domo cum foemina non sufficit, ut sit occasio proxima peccandi, cum multi homines, & foemina ita habitent sine tali occasione. Vbi autem ei cohabitationi accedit periculum formale peccandi, tum adest occasio proxima.

9. Et quidem omnis occasio proxima peccandi affert periculum ~~pro~~ proximum peccandi, sed non omne periculum proximum peccandi dicit occasionem proximam. Nam occasio proxima dicit circumstantiam extrinsecam; hæc autem non requiritur ad periculum proximum. Qui enim ex propria fragilitate intrinseca habet diurnam consuetudinem se polluendi, habet periculum proximum peccandi, ortum ab habitu intrinseco per consuetudinem adquisito, qui habitus, utpote diurna

consuetudine adquisitus est valde intensus, atque adeo inclinatur vehementer ad continuanda ea peccata.

10. Ut ergo penitus explicetur occasio proxima, oportet explicare, quid sit periculum peccandi. In re lata disp. 18. num. 8. dixi periculum esse inclinationem ad futuritionem mali; atque adeo periculum peccandi nihil aliud est, nisi inclinatio ad futuritionem peccati. Sed adverte, quod nomine inclinationis non intelligitur inclinatio voluntatis, aut iudicij; sed motivum antecessus ad futuritionem peccati, ex quo motivo prudentes colligunt impendere eam peccati futuritionem. Et quia quandoque non est omnino certa futuritio, ideo non dicitur illatio, sed inclinatio. Quod si c. larius explicare placuerit, dic periculum peccandi esse motivum inclinans ad futuritionem peccati. Inclinas, inquam, in genere motivi.

11. Cum autem dicimus, periculum esse inclinationem ad damnum futurum, ne intelligas, hoc esse re ipsa futurum; id enim falsum est, cum sæpe detur periculum, quin re ipsa sit futurum damnum; sed esse motivum inclinans ad hoc, quod damnum sit futurum. Hinc colliges, periculum duo dicere, & habitudinem, sive motivum inclinans tamquam constitutum periculi; & futuritionem damni tamquam terminum eius habitudinis, sive inclinationis.

12. Deinde certum est, periculum, & securitatem esse terminos in compossibiles, & sibi invicem repugnantes. Et ita ubi est periculum, deficit securitas, & ubi adest securitas, abest periculum. Et quantum minuitur periculum, tantum acceditur securitati.

13. In eadem disp. num. 9. cum Caramuele distinxerim triplex periculum, scilicet certum, probabile, & le-

ve. Certum est, quod certitudine morali infert futuritionem damni, quando scilicet quilibet prudens firmiter sibi persuadet, damnum esse eventurum. Vt cum quis propriâ experientia ductus, certo sibi persuadet, cum adierit talem domum, lapsurum in peccatum luxuriæ. Similiter certum mortis periculum est, quando infirmitas adeo gravat hominem, ut medici de vita eius desperent. Item quando quis appropinquat Leoni, cuius favitia, & appropinquatio certum sibi argumentum est mortis futuræ.

14. Periculum probabile est, quando ad sunt rationes probabiles, quæ suadeant lapsum futurum. Vt cum quis timoratus, fragilis tamen, probabiliter censet in occasione exercendæ luxuriæ, fragilitate sua vincendum contra timorem Dei. Et ubi fragilitas, & occasio absque timore Dei possent illi esse motivum persuadendi sibi certo futuritionem lapsum; adiuncto timore Dei merito riter sibi insito, qui ad vitandum peccatum inclinatur, reddit motivum, quod solum probabile. Similiter dum infirmus ita gravatur, ut licet non omnino desperetur de vita eius, adhuc tamen corrupti humores inclinant ad mortem. Item qui pedester ambulat in quadam campi planitie, & audit à fidedignis ducentis ab hinc passibus favire Leonem, quamvis non incurrat periculum certum mortis, subit tamen periculum probabile, quod probabiliter arguitur ex vicinitate Leonis, & lenta fuga, quam pedester homo capessere potest.

15. Vbi adverte, periculum probabile etiam esse certum in existendo, & probabile in inferendo futuritionem damni. Nam quando infirmo impendit mors, sed non desperatur adhuc de vita eius, certum est, quod datur periculum; incerta tamen & probabilis est illatio mortis futuræ.

16. Periculum leve est, quando datur inditium leve, propter quod suspicatur homo, aut timet damnum futurum, ut cum homo religiosus, qui numquam lapsus est in venerea, & magno Dei timore afficitur, ingreditur domum foeminae pulchræ, & ex eius pulchritudine indicium sumit ad suspicandum, se forte lapsurum in delectationem aliquam morosam. Huc etiam reducuntur pericula peccandi, quæ insunt in humana conversatione, in mercaturâ, in commercio virorum, & mulierum, &c. Nam ultra periculum peccandi, quod univulque affert propria fragilitas, istæ occasiones communes vitæ humanæ afferunt aliquale periculum.

17. Dividitur secundo periculum peccati in intrinsecum, extrinsecum, & mixtum. Intrinsecum est, quod otritur à propriâ fragilitate, vel ab habitu vitioso. Extrinsecum est, quod independenter à propria fragilitate, intelligitur inclinare ad peccatum; qualis est violentia, metus, persuasio amici ad peccatum. Mixtum est, quod componitur ex utroque, ut occasio extrinseca adiuncta propriæ fragilitati.

18. Dividitur tertio periculum peccandi, in formale, & materiale: quæ distinctio necessaria est ad discernendum, quando, aut quomodo periculum formale transit in materiale, quod non raro solet contingere. Periculum materiale est ipsa occasio, aut circumstantia extrinseca, quæ provocat, vel inclinatur ad lapsum. Periculum formale est illud, quod consideratis omnibus circumstantiis extrinsecis, & intrinsecis inclinatur ad lapsum.

19. Da duos homines, quorum alter ingressurus domum, in qua peccare luxuriosè consuevit, secum statuit proposito tepido, & remisso, se non peccaturum: alter ingressurus in similem

milem occasionem ex causa necessaria, Dei timore perculsus, propositum illicit intensissimum non peccandi: superadditque ferventem ad Deum orationem cum magna fiducia obtinendi à Deo speciale auxilium. Rogabis ergo, an uterque incurrit periculum formale labendi in peccatum? Et respondeo, posse fieri, quod secundus non incurrat periculum formale peccandi, si nimirum magna sit constantia hominis in propositis servandis, & continuandis precibus ad Deum; quod aliquando experientia comprobavit. Ea enim firmitate propositi, & fiduciae in Deum roboratus, & ea certitudine iudicij ad securitatem tractus, magnopere extenuat periculum, & aliquando fieri potest, quod illud omnino ex terminet. Primus incurrit periculum formale; nam propositum non peccandi tepidum, & remissum non extenuat periculum peccandi.

20. Et hinc inferitur, periculum formale peccandi, quantumvis proximum, posse extenuari, imo, & aboleri omnino per actus internos hominis, sive per externos simul, & internos. Quod non raro contingit, quando à Deo praeventus, & magna animi consternatione detestans peccata sua, amovet se ab ipsa occasione luxuriae, quam domi necessario, & in voluntarie retinet. Experientia enim comperi, peccatores occasione proxima venere immerfos, quam non poterat à domo sua amovere, tandem à Deo illuminatos recessisse ab eo peccato per detestationem illius, & orationis continuationem, & Sacramentorum frequentiam. Ex quo factum est, ut periculum formale labendi conversum sit in materiale: & occasio proxima peccandi deserit esse proxima per exercitium activum virtutis.

21. Dividitur quartò in pericu-

lum voluntarium, & necessarium, sive involuntarium. Voluntarium est, quando est in potestate hominis auferre periculum, nullà necessitate cogente ad retentionem periculi. Periculum duplici ex capite potest fieri necessarium; aut ex necessitate Theologica, id est, ex praecepto obligante; quale esset periculum, quod subiret chirurgus, qui ex charitate, vel iustitia obligaretur mederi foeminae extremam necessitatem patienti; cum non esset alius, qui mederetur: & ille, cui ad vitandum scandalum necesse est retinere domi foeminam sibi periculosam. Aut potest oriri periculum necessarium ex necessitate physica, vel morali; ut qui violentia satellitum inducitur in carcerem, ubi invenit periculum percipiendi inimicum in eodem carcere detentum. Ille enim necessitate physica adactus conicitur in id periculum: & filia familias, quae morali necessitate cogitur ad existendum in domo paterna, in qua juvenis habitat sibi periculosus, non habens in potestate sua expulsionem juvenis.

22. Sed adverte, id periculum, quod dicitur necessarium, absolute non esse tale, nisi quoad circumstantiam externam. Unde fit, quod occasio proxima peccandi duntaxat sit necessaria, aut involuntaria quoad circumstantiam externam; quod autem sit proxima, voluntarium, & liberum est homini. Nam ut supra dixi, quod occasio sit proxima, praeter circumstantiam extrinsecam, dicit periculum peccandi ortum ab intrinseco, nempe à propria fragilitate, & aliquando etiam ab habitu vitioso, quibus resistere liberum est homini; & ideo in potestate libera hominis est facere, quod occasio non sit proxima, scilicet per actus proprios virtutis.